

26.8.2014

Valtiovarainministeriö
Kunta- ja aluehallinto-osasto

Viite: VM065:00/2012

LAUSUNTO KUNTALAIN HALLITUKSEN ESIITYSLUONNOKSESTA

Kemin kaupunginhallitus on käsitellyt 25.8.2014 § 228 Valtiovarainministeriön lausuntopyyntöä kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta. Kaupunginhallitus päätti antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Kunnan toiminnan käsite (6 § Kuntakonserni ja kunnan toiminta)

Ei huomauttamista

Kunnan tehtävät, järjestämisvastuu ja palvelujen tuottaminen (7-9 §)

Toimeksiantotehtävistä kunta saisi sopimuksen mukaisen täyden korvauksen.

Kuntatalousohjelma (12 §)

Merkittävä pykälä

Ohjelmassa tulisi huomioida valtion sitoutuminen kuntien lakisääteisten tehtävien riittävään rahoitukseen.

Ohjelma kattaisi kuntatalouden tasapainottamistavoitteen sekä yksilöidyt toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi koskien veropohjaa, valtionosuuksia, tehtäviä ja velvoitteita, maksutuloja, toiminnan tehostamista. Ei huomautettavaa.

Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohta (15 § Kuntavaalit)

Vaalit olisivat huhtikuussa ja toimikausi alkaisi kesäkuussa.

Valtuuston koko (16 § Valtuutettujen lukumäärä)

Uudessakin kuntalaissa tulisi valtuutettujen lukumäärä olla kiinteä porrastettuna kunnan asukasmäärään.

Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä vaikuttamistoimielimet kuten nuorisovaltuusto (5 luku Kunnan asukkaiden osallistumisoikeus)

Äänioikeuteen, aloiteoikeuteen, kansanäänestykseen, nuoriso-, vanhus- ja vammaisneuvoston asettamisesta tai viestinnästä ei ole huomauttamista.

Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoiset organisointitavat (31 § Toimielinmallit, 34 § Toimielimen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, 38 § Kunnan johtaminen)

Mahdollistavia organisaatiomalleja olisi valiokunta-, puheenjohtaja- ja tilaaja-tuottaja -malli, joihin ei ole huomautettavaa.

Alueelliset toimielimet (37 § Alueellinen toimielin)

Mahdollisuudesta asettaa alueellisia toimielimiä ei ole huomautettavaa.

Kuntastrategia (39 §)

Kuntastrategiassa huomioitaisiin taloudelliset reaaliteetit ja kehitysnäkymät ja se ohjaisi taloussuunnittelua sekä päätösvalmistelua ja päätöksentekoa.

Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävät (40 § Kunnanhallituksen tehtävät, 41 § Kunnanhallituksen puheenjohtaja)

Hallituksen tehtävät olisivat suurelta osin nykyiset. Puheenjohtaja johtaisi poliittista valmistelua, jota kunnanhallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Puheenjohtajan toimintaedellytyksiä tulisi vahvistaa.

Johtajasopimus (43 §)

Tulisi pakolliseksi. Siinä sovittaisiin ainakin kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan työnjaosta kunnan johtamisessa.

Omistajaohjaus ja kuntakonsernin johtaminen (6 § Kuntakonserni ja kunnan toiminta, 47 § Omistajaohjaus, 48 § Kunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohjeet, 49 § Konsernijohto)

Tavoitteena yhteisön toiminta omistajansa tahdon ja tavoitteiden mukaiseksi. Tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa edellytetään riittävää toimialan, liiketoiminnan ja talouden asiantuntemusta.

Konsernijohtoon muodostaisivat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja hallintosäännössä mainitut muut viranomaiset. Se toteuttaisi käytännössä omistajaohjausta ja konserniyhteisöjen valvontaa.

Pykälään ei ole huomautettavaa.

Kuntien yhteistoiminta (8 luku Kuntien yhteistoiminta)

Ehdotus pohjaa hyvin pitkälle nykyisiin lainsäädöksiin eikä yhteistoimintaa vaikeuteta kuntaliitosten aikaansaamiseksi.

Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuus, erityisesti kunnanhallituksen osalta tytäryhteisöjen hallituksen jäseniä ja puheenjohtajistoa koskevat ehdotukset (74 § 1 ja 4 mom. Vaalikelpoisuus kunnanhallitukseen)

Kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö ei olisi vaalikelpoinen hallitukseen, ei myöskään kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön hallituksen jäsen.

Kunnan määräysvallassa olevan yhteisön palveluksessa oleva henkilö ei ole kelpoinen hallituksen puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi.

Rajoitukset liittyvät kunnanhallituksen asemaan konsernijohtamisessa.

Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asema ja luottamushenkilön oikeus saada vapaata työstään (81 § ja 82 § Luottamushenkilön oikeus saada vapaata työstään luottamustoimen hoitamista varten)

Pää- ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa voidaan pohtia suurehkoissa kunnissa. Suoritettavan korvauksen ja menettelytapojen osalta olisi tarpeellista antaa asiaan liittyvää ohjausta.

Työnantajan tulisi myöntää vapaata etukäteen ilmoitettuihin kokouksiin osallistumista varten. Ansionmenetystä luottamushenkilölle tehtävien hoitamisesta ei saisi tulla.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen (85 §)

Velvollisuus koskisi lähinnä kunnanhallituksen jäseniä, valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa sekä kunnanjohtajaa ja teknisen lautakunnan ja ympäristöjaoston jäseniä.

Ilmoitus tulisi tehdä johtot ehtävistä/luottamustoimista elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä sekä yhteisöissä.

Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyys (19 § 2 mom. Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen, 83 § 3 mom. Palkkiot ja korvaukset)

Jokaisen valtuustoryhmän tuki pitäisi ilmoittaa tilinpäätöksessä kuten myös luottamushenkilömaksujen ("puoluevero") määrä.

Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle (93 § Asian ottaminen kunnanhallituksen käsiteltäväksi)

Muutosta perustellaan kunnanhallituksen vastuulla kunnan hallinnon ja talouden hoidosta.

Lautakunnan otto-oikeus poistuisi. Ei huomauttamista.

Toimielinten sähköiset päätöksentekotavat (99 § Toimielimen päätöksentekotavat, 100 § Sähköinen kokous, 101 § Sähköinen päätöksentekomenettely) sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytäkirjojen julkaiseminen tietoverkossa (109 § Kunnan ilmoitukset, 110 § Tietojen saatavuus yleisessä tietoverkossa, 141 § Päätöksen tiedoksianto kunnan jäsenelle)

Sähköinen kokous tulisi olla mahdollista vain poikkeuksellisesti, kun asialistalla on muutama vähämerkityksellinen asia tai erittäin kiireellinen yksittäinen asia. Laajempi menettelyn käyttöönotto voisi tulla ajankohtaiseksi seuraavan kuntalain uudistuksen myötä.

Tietoverkossa julkaistut kunnan ilmoitukset ovat hyvä lisä kunnan päättämän muun ilmoitustavan ohella.

Pöytäkirjojen julkaiseminen tietoverkossa on jo nykykäytäntöä. Kunnan jäsen voi saada tiedon sieltä.

Alijäämän kattamisvelvollisuus määrääjassa ja alijäämän kattamisvelvollisuuden ulottaminen kuntayhtymiin (111 § Talousarvio ja -suunnitelma)

Alijäämä tulisi kattaa taloussuunnitelmassa päätetyin yksilöidyn toimenpitein neljässä vuodessa. Asiaa ei voisi siirtää vuodesta toiseen. Ei huomauttamista.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettely (119 §, 120 §)

Arviointimenettelyn käynnistämiseen vaikuttaa alijäämän kattamisen epäonnistuminen kuten myös kuntakonsernin vuosikatteen negatiivisuus ja lainamäärä maan keskiarvoon, suhteellinen velkautuminen sekä kunnan tuloveroprosentin korkeus.

Kuntakonsernitaso on arvioinnin oikea suunta. Ei huomautettavaa.

Tarkastuslautakunta (122 §)

Tehtävät olisivat hyvin pitkälle samat kuin nyt. Uutena olisi sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden valvonta ja käsittely.

Tilintarkastus (123 §)

Tilintarkastusyhteisö valittaisiin enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastusta varten. Tytäryhteisölle tulisi ilman perusteltua poikkeusta valita sama tilintarkastusyhteisö.

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeus (125 §)

Tarkastuslautakunnan tietojen saantioikeus tarkoittaa toimielintä, ei yksittäistä jäsentä ja olisi nykyisen kaltainen. Ei huomautettavaa.

Kunnan toiminta markkinoilla kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittaminen, kunnan kiinteistön luovutus ja julkisen palvelun velvoite (15 luku Kunnan toiminta markkinoilla)

Kilpailluilla markkinoilla toimiminen edellyttää yhtiöittämistä.

Lakiluonnos rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä

Lain voimaantulo 1.1.2015 vaikuttaa epärealistiselta.

Matti Rask
kaupunginlakimies